

CAPITOLUL 1

TURISMUL - COMPONENTĂ MAJORĂ A ECONOMIEI MONDIALE

Primul capitol al lucrării se constituie într-o justificare a importanței sectorului turistic în economia mondială. Pe baza statisticilor recente ale Organizației Mondiale a Turismului și ale Consiliului Mondial al Turismului și Călătoriilor, sunt punctate evoluțiile de pe piața turistică internațională din ultimii ani și impactul economic al turismului în economia mondială. A doua parte a capitolului conține și un studiu cantitativ pe baza statisticilor comentate anterior - o evaluare a turismului în Uniunea Europeană la nivel macroeconomic, aducând o perspectivă nouă asupra efectului multiplicator al turismului și a eficienței industriei.

1.1. Evoluție și tendințe în turismul internațional

Conform Raportului anual al Organizației Mondiale a Turismului (OMT, 2015), numărul de sosiri în turismul internațional a crescut cu 4,4% în anul 2014, atingând un nivel de 1,135 miliarde turiști, iar nivelul total asociat al exporturilor s-a situat la 1500 miliarde de dolari. Pentru a exprima dimensiunea reală a acestor cifre și impactul turismului în economia mondială la nivelul anului 2014, specialiștii OMT subliniază următoarele aspecte esențiale:

- 9% din Produsul Intern Brut (PIB) la nivel mondial este generat de industria turismului;
- Una din 11 persoane lucrează în domeniul turismului;
- Turismul generează 6% din volumul total al exporturilor;
- 30% din exporturile mondiale cu servicii sunt asociate turismului.

În completarea acestor date prezentăm și rezultatele ultimelor studii ale Consiliului Mondial al Turismului și Călătoriilor (WTTC, 2015):

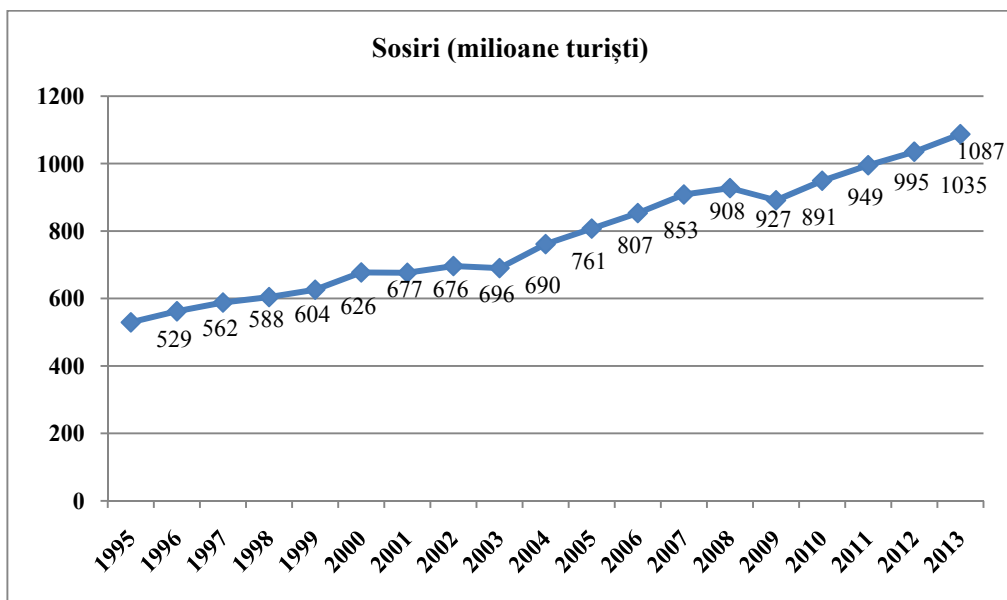
- În 2014 numărul total de persoane direct angajate în turism a fost de 105 milioane;
- În toate regiunile lumii, turismul generează un număr de locuri de muncă superior altor servicii (financiar-bancare, educație);

- Fiecare dolar cheltuit în scopuri turistice generează alți 3,2 dolari în PIB mondial (factorul multiplicator al turismului, concept abordat pe parcursul prezentei lucrări).

1.1.1. Considerații privind piața turistică internațională în 2013

După ce în 2012 Organizația Mondială a Turismului semnala depășirea barierei de 1 miliard de turiști internaționali, anul 2013 a fost marcat de o creștere cu 5 procente a numărului total de sosiri. Cu o majorare în valoare absolută cu 52 milioane turiști, numărul total a ajuns în 2013 la 1 miliard și 87 de milioane, un nivel niciodată atins până acum. Pe bună dreptate, secretarul general al OMT, Taleb Rifai, apreciază că „*trăim în era călătoriilor*”, iar aceasta pare să fie abia la început. Cele mai înalte ritmuri de creștere, conform OMT, au fost înregistrate în regiunea Asia și Pacific (6%), Africa (6%) și în Europa (5%), iar între acestea s-au remarcat următoarele zone: Asia de Sud-Est, cu o majorare de 10% a numărului total de turiști internaționali, Centrul și Estul Europei, cu 7%, dar și Europa Mediteraneană și Africa de Nord cu ritmuri pozitive de 6%.

Graficul 1.1: Evoluția turismului internațional, numărul de sosiri, 1995-2013

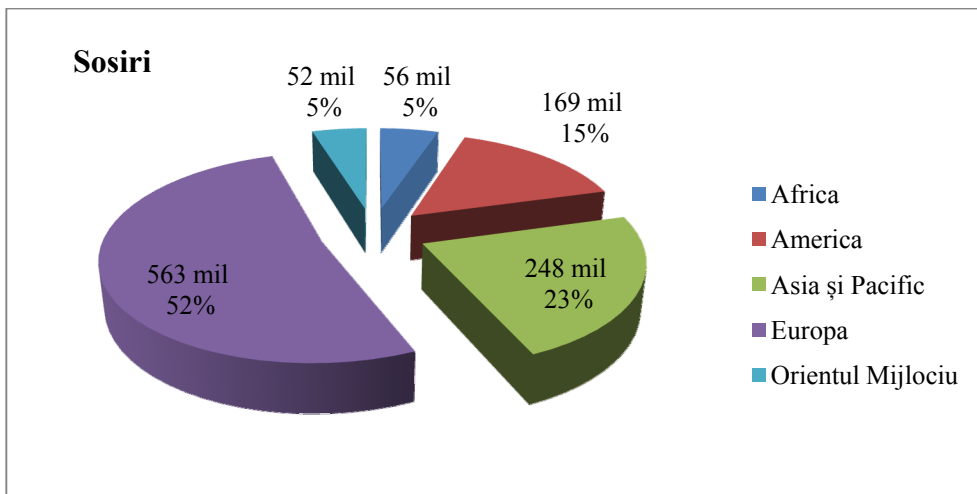

Sursa: OMT (2014)

Cea mai importantă destinație turistică a rămas Europa, care a primit în 2013 peste 563 de milioane de vizitatori internaționali, cu 29 de milioane mai mulți decât în anul precedent. Acest ritm de creștere, de aproximativ 5 %, este dublu față de media ultimilor ani, în perioada 2005-2012 cifrele indicând un ritm mediu de 2,5% pe an. Așa cum s-a precizat anterior, Centrul, Estul și Sudul

Europei au cunoscut evoluții recente favorabile în privința circulației turistice internaționale. Dacă în valoare absolută Europa marchează cea mai bună performanță în turismul internațional, la nivel relativ se remarcă regiunea Asia și Pacific, creșterea cu 14 milioane de turiști din anul 2013 reprezentând un ritm ridicat de 6%. Astfel, evoluția zonei de Sud-Est a continentului asiatic, performera la nivel mondial (+10%), este completată de ritmuri de creștere ridicate în Asia de Sud (+5%), dar și în Oceania și Asia de Nord-Est (câte 4%). Un total de 169 de milioane de turiști au vizitat continentele americane în 2013, cu 6 milioane mai mult decât în anul precedent, evoluția fiind rezultatul majorărilor cu câte 4% înregistrate în America de Nord și America Centrală. Încetiniri ale ritmurilor de creștere au cunoscut America de Sud și Zona Caraibelor, atingând niveluri de numai 2% și, respectiv, de 1%. Deși ca nivel absolut 3 milioane de turiști nu reprezintă în sine un plus însemnat, creșterea de 6% a numărului de turiști a ridicat totalul înregistrat de Africa la un record de 56 de milioane. În contrast cu restul lumii, în Orientul Mijlociu se observă o stagnare a circulației turistice la 52 de milioane de sosiri, pentru al doilea an la rând.

Graficul 1.2: Ponderea numărului de sosiri turiști, pe regiuni, 2013

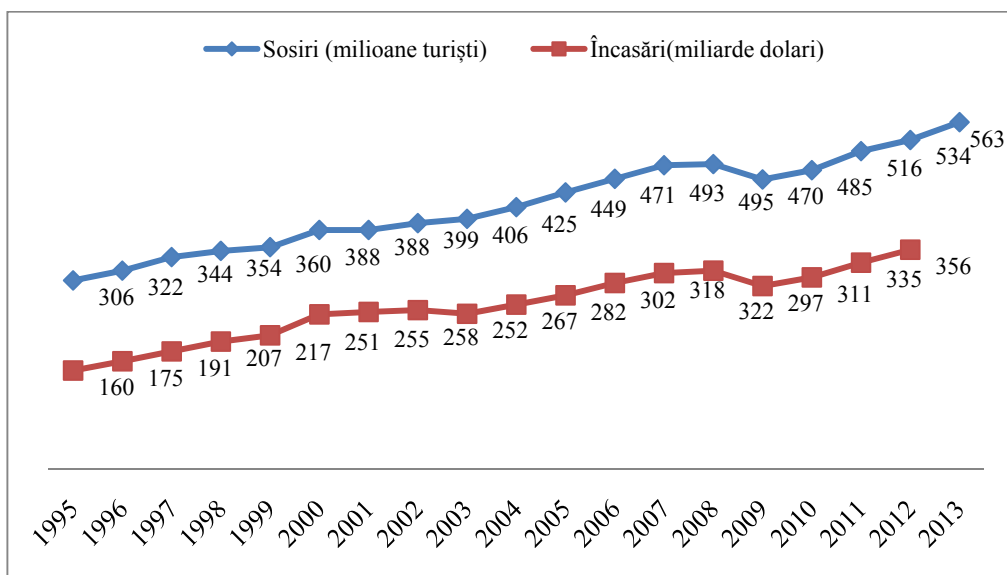
Sursa: OMT (2014)

În Africa, numărul de sosiri de turiști internaționali a crescut aproape continuu în ultimii ani, excepție făcând doar anul 2011 (când a stagnat la pragul de 40 de milioane), iar încasările au urmărit același trend (doar anul de scădere fiind diferit, 2009 în acest caz). În ultimii zece ani numărul turiștilor internaționali care au vizitat continentul african s-a dublat, iar în ultimii aproape 30 de ani s-a triplat. În America, incluzând aici America de Nord și America Latină, numărul total de turiști și încasările din turismul internațional aferente au avut evoluții ușor oscilante, dar, începând cu 2010 s-au înscris pe trend ascendent. Zona Asia și

Pacific s-a înscris de asemenea pe un trendul favorabil mai ales în ultimii 5 ani, atât numărul sosirilor cât și valoarea încasărilor înregistrând ritmuri de creștere înalte. Astfel, din 1995 valoarea încasărilor s-a dublat de două ori, o dată în 2006 și apoi din nou în 2013.

În Europa, ritmurile de creștere în perioada 2005-2012 au fost în medie de 2,5%, în valoare absolută acestea punctând o evoluție favorabilă. Astfel, trendul liniar crescător (cu o sincopă înregistrată în anul 2009) a menținut Europa ca principala piață turistică internațională. În privința încasărilor din turismul internațional, evoluția a fost aproape similară, ultimii ani punctând creșteri succesive importante.

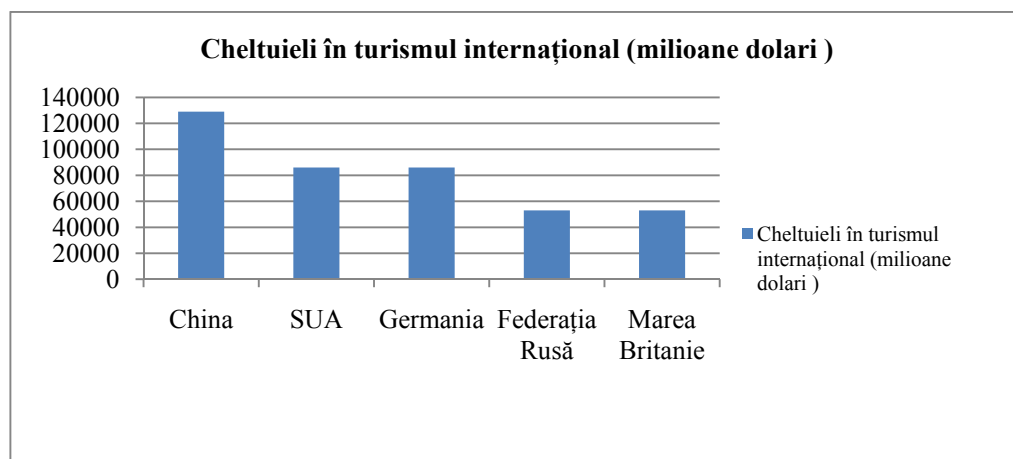
Graficul 1.3: Evoluția turismului internațional în Europa, 1995-2013

Sursa: OMT (2014)

Singura zonă care a stagnat în 2013 din punctul de vedere al numărului total de turiști din turismul internațional a fost Orientul Mijlociu. Evoluția încasărilor din turism pe ansamblul zonei a fost liniară între 1995 și 2009, creșterea cu 8 miliarde din 2010 marcând un record atât în valoare absolută, cât și ca ritm de creștere.

În planul cererii de pe piața turistică internațională, cele mai mari consumatoare de turism după volumul încasărilor în 2013 au fost China, Statele Unite, Germania, Federația Rusă și Marea Britanie. Economii emergente dinamice, China și Federația Rusă au înregistrat ritmuri de creștere foarte ridicate în 2013, de 26%, respectiv 25%.

Graficul 1.4: Principalele piețe emitente în 2013

Sursa: OMT (2014)

După ce în 2012 a devenit prima piață emitentă de turism, un an mai târziu valoarea totală a cheltuielilor efectuate în turismul internațional de către turiștii chinezi a fost de 129 de mii de milioane de dolari, un nivel mult superior următoarelor 2 clasate: Statele Unite ale Americii și Germania, cu câte 86 de mii de milioane de dolari. Ritmurile scăzute, de 3%, respectiv 2% ale acestora, au permis Chinei un avans considerabil.

În privința principalelor țări de destinație, Franța conducea în 2013 clasamentul după numărul total de turiști, iar Statele Unite ale Americii pe cel al încasărilor din turismul internațional.

Tabelul 1.1: Clasamentul destinațiilor după numărul de sosiri de turiști în 2013, milioane turiști

Poziție	Țara	Turiști	Variație (%)
1	Franța	89,1	+7,4
2	SUA	69,8	+4,7
3	Spania	60,7	+5,6
4	China	55,7	-3,4
5	Italia	47,7	+2,9
6	Turcia	37,8	+5,9
7	Germania	31,5	+2,7
8	Marea Britanie	31,2	+6,4
9	Federația Rusă	28,4	+10,2
10	Thailanda	26,5	+18,8

Sursa: Statistici OMT (2014)

Astfel, numărul total de turiști care au vizitat Franța în 2013 s-a apropiat de 90 de milioane, cu 7,4% mai mulți decât în 2012. Pe poziția a doua s-a aflat SUA, cu aproape 70 de milioane de vizitatori, număr aflat în creștere cu 4,7% față de anul precedent, iar podiumul este completat de Spania, ale cărei majorări din 2013 cu 5,6% a ridicat numărul de turiști la peste 60 de milioane. Referitor la clasamentul primelor 10 țări de destinație, sunt de menționat două evoluții opuse: pe de o parte faptul că doar în cazul Chinei s-a înregistrat o diminuare a numărului de sosiri, iar pe de altă parte creșterea alertă a sosirilor de turiști în Federația Rusă și Thailanda, unde s-au înregistrat ritmuri de creștere de 10,2% și, respectiv de 18,8%.

Tabelul 1.2: Clasamentul destinațiilor după volumul încasărilor din turism în 2013, miliarde \$

Poziție	Țara	Venituri	Variație (%)
1	SUA	139,6	+10,6
2	Spania	60,4	+3,9
3	Franța	56,1	+1,3
4	China	51,7	+3,3
5	Macao	51,6	+18,1
6	Italia	43,9	+3,1
7	Thailanda	42,1	+23,1
8	Germania	41,2	+4,5
9	Marea Britanie	40,6	+13,2
10	Hong Kong	38,9	+17,7

Sursa: statistici OMT (2014)

În privința veniturilor din turismul internațional, poziția de lider a Statelor Unite nu pare a fi pusă în pericol de o altă țară, pe pozițiile următoare aflându-se cele două destinații europene - Spania și Franța, care încasează anual circa 60 de miliarde de dolari. Se remarcă faptul că în clasamentul primelor 10 țări de destinație turistică după volumul încasărilor ritmurile de creștere au fost înalte, Statele Unite (10,6%), Macao (18,1%), Thailanda (23,1%), Marea Britanie (13,2%) sau Hong Kong (17,7%) realizând creșteri exprimate la două cifre.

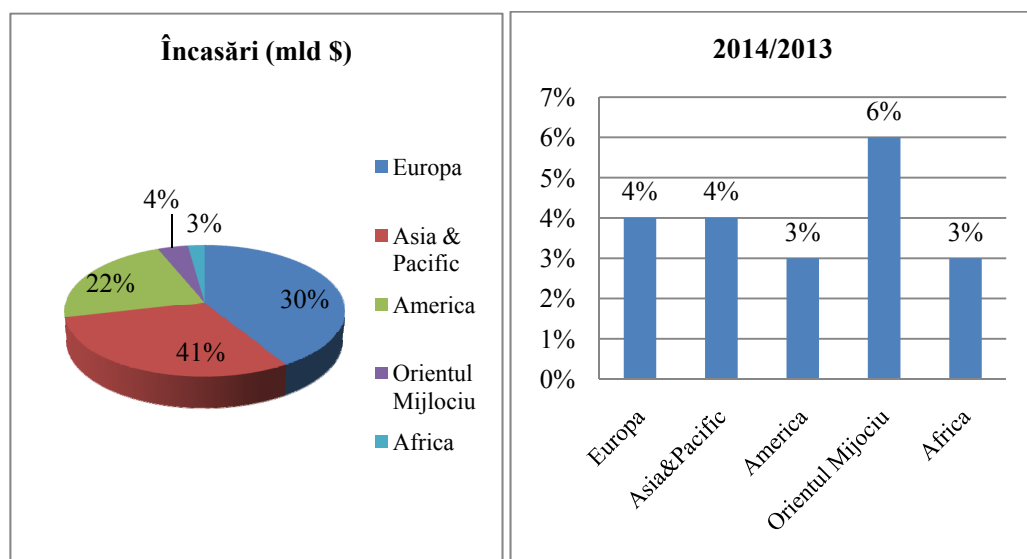
1.1.2. Piața turistică internațională în 2014-2015

Numărul total al turiștilor internaționali a atins un nivel record de 1133 milioane în **2014**, cu 4,3% mai mult decât în 2013, la această evoluție contribuind, în diferite măsuri, toate regiunile-destinații: America a cunoscut cel mai ridicat ritm de creștere, de 8%, urmată de Asia și Pacific, respectiv Orientul Mijlociu, cu câte 5% fiecare. Numărul de turiști internaționali care au vizitat Europa a crescut într-un ritm mediu de 3%, în timp ce un ritm ceva mai scăzut s-a înregistrat în Africa (2%).

În materie de încasări, acestea au crescut cu 3,7%, până la 1245 miliarde de dolari, Europa atrăgând 41% din totalul mondial (509 miliarde dolari, în creștere

de la 383 miliarde dolari). Creșteri ale încasărilor din turismul internațional s-au înregistrat și în Asia (30% cota de piață), cu 16 miliarde de dolari, până la 377 miliarde de dolari anul trecut, dar și America (22% cotă de piață), cu 10 miliarde de dolari, atingând nivelul record de 274 miliarde de dolari. Cel mai înalt ritm de creștere al încasărilor din turismul internațional a fost înregistrat de Orientul Mijlociu, de 6%, dar în valori absolute această majorare a însemnat doar 4 miliarde de dolari, atingând nivelul de 49 miliarde și reprezentând doar o cotă de piață de 4%.

Graficul 1.5: Încasările din turismul internațional și evoluția lor în 2014/2013

Sursa: realizat de autor, pe baza statisticilor OMT

Conform clasamentelor întocmite de OMT, în topul primelor 10 destinații în turismul internațional după numărul de vizitatori străini, respectiv după încasări (exporturi), au avut loc următoarele schimbări:

- Mexicul a intrat în Top 10, urmare a unei evoluții extrem de favorabile: creștere a numărului total de turiști cu 20,5% și urcarea a 5 poziții în clasament;
- China a urcat 2 locuri în clasamentul întocmit pe baza volumului încasărilor din turismul internațional, urmare a unui ritm de creștere de peste 10 procente, care i-a permis urcarea pe poziția a treia;
- Marea Britanie a urcat două locuri, fiind a 7-a țară după volumul exporturilor din turism, grație unei creșteri cu 10,3% față de anul precedent.